

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 22 maja 2015 roku (znak (...) - (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. stwierdził, że dla **P. G.** z tytułu zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego), jako pracownika u płatnika składek T. P. prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą: Firma (...), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od dnia 1 listopada 2014 r. stanowi kwota odpowiadająca 1/2 wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. W uzasadnieniu wskazano, że zdaniem organu rentowego, ustalenia poczynione w toku postępowania kontrolnego dały podstawę do stwierdzenia, że wysokość przysługującego ubezpieczonej wynagrodzenia za pracę na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego w kwocie 3.350 zł brutto została ustalona wyłącznie w celu uzyskania przez P. G. wysokich świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, co godzi w zasady współżycia społecznego. Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych takiej wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej nie uzasadniają posiadane przez nią kwalifikacje, wiedza wynikająca z jej wykształcenia, dotychczasowe doświadczenie zawodowe, ani też charakter, ciężar i zakres wykonywanych przez nią zadań. W ocenie organu rentowego zadania wykonywane przez P. G. miały charakter incydentalny, a ich zakres nie wymagał pracy w pełnym ośmiogodzinnym jej wymiarze, przez pięć dni w tygodniu.

/decyzja - k. 141-150 akt ZUS/

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, odwołanie od niej w dniu 2 lipca 2015 r. złożyła ubezpieczona P. G., działając za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata. W odwołaniu skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie, że podstawa wymiaru składek na jej ubezpieczenie społeczne z tytułu umowy o pracę stanowi zadeklarowana przez nią kwota oraz wniosła o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odwołanie – k. 2-5, potwierdzenie nadania – k.55/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 20 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniósł o jego oddalenie przytaczając tożsamą argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz wniósł o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie – k.7-9 odwrót/

Na rozprawie w dniu 13 lipca 2016 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł wniesione odwołanie. Zainteresowany T. P. przyłączył się do stanowiska wnioskodawczyni.

/stanowisko wnioskodawczyni i zainteresowanego: e-protokół z rozprawy z 13.07.2016 r, czas nagrania 00:01:07 – 00:02:17 – płyta CD k. 78/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. G. urodziła się w dniu (...). Legitymuje się wykształceniem wyższym – w roku 2011 r. ukończyła niestacjonarne studia licencjackie w (...) Wyższej Szkole (...) w Ł. na kierunku Stosunki (...), natomiast w roku 2014 ukończyła niestacjonarne studia magisterskie w (...) Akademii (...) w Ł. na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych na kierunku Stosunki (...).

/dyplom ukończenia studiów – k. 72, 73 akt ZUS/

Od 1 kwietnia 2008 r. do 30 kwietnia 2008 r. wnioskodawczyni P. G. była zatrudniona w wymiarze 1/8 etatu na stanowisku sprzedawcy w sklepie (...) w Ł..

/kopia świadectwa pracy – k. 76-78 akt ZUS/

Od 8 czerwca 2012 r. do 30 marca 2013 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika biurowego w szkole nauki jazdy w Ł..

/kopia świadectwa pracy – k. 79-80 akt ZUS/

T. P. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...) z siedzibą R. 43, gm. Ł.. Przedmiotem tej działalności jest wykonywanie robót związanych ze wznoszeniem, remontami i ocieplaniem budynków. Faktycznym miejscem prowadzenia działalności jest Ł..

/okoliczność niesporna, a nadto zeznania zainteresowanego T. P. - e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:34:16 – 00:35:57 oraz 00:38:13 – 00:51:15 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:08:58 – 00:12:39 - płyta CD k. 78

Od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 T. P. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zatrudniał pięciu pracowników budowlanych na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem w wysokości minimalnej oraz dziewięciu pracowników na podstawie umów zlecenia z wynagrodzeniem w wysokości 800 zł.

/zestawienie ilości osób zatrudnionych – koperta k. 38/

W roku 2014 z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej T. P. uzyskał łączny przychód w wysokości 596.498,32 zł, w tym:

- w styczniu 2014 r. - 22.705,00 zł;
- w lutym 2014 r.: 49.865,83 zł;
- w marcu 2014 r.: 20.374,00 zł;
- w kwietniu 2014 r.: 66.000,00 zł;
- w czerwcu 2014 r.: 2.900,00 zł;
- w lipcu 2014 r.: 24.250,00 zł;
- w sierpniu 2014 r.: 40.650,41 zł;
- we wrześniu 2014 r.: 20.389,00 zł;
- w październiku 2014 r.: 152.880,89 zł;
- w listopadzie 2014 r.: 11.298,00 zł;
- w grudniu 2014 r.: 185.185,19 zł.

/podsumowanie ewidencji przychodów za 2014 r. - k. 59/

W roku 2015 z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej T. P. uzyskał łączny przychód w wysokości 630.505,94 zł, w tym:

- w lutym 2015 r.: 68.017,97 zł;
- w marcu 2015 r.: 24.808,31 zł;
- w kwietniu 2015 r.: 682,00 zł;

- w maju 2015 r.: 3.020,00 zł;
- w czerwcu 2015 r.: 46.349,99 zł;
- w lipcu 2015 r.: 26.742,78 zł;
- w sierpniu 2015 r.: 23.148,15 zł;
- we wrześniu 2015 r.: 50.541,26 zł;
- w październiku 2015 r.: 15.129,26 zł;
- w listopadzie 2015 r.: 29.882,73 zł;
- w grudniu 2015 r.: 342.183,49 zł.

/podsumowanie ewidencji przychodów za 2015 r. - k. 60/

W dniu 31 października 2014 r. T. P. zawarł z wnioskodawczynią umowę o pracę na okres próbny od 1 do 30 listopada 2014 r. na stanowisku pracownik administracyjno-biurowy, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem wynoszącym 3.350 zł brutto. Jako miejsce wykonywania przez wnioskodawczynię pracy wskazano w umowie lokal w Z. przy ul. (...). W pisemnym zakresie obowiązków pracownika wskazano, że do obowiązków pracownika zatrudnionego na stanowisku pracownik administracyjno-biurowy należy w szczególności prowadzenie korespondencji firmy, składanie i opracowanie ofert przetargowych oraz sporządzanie kosztorysów zamówień.

/umowa o pracę z 31.10.2014 r.; pisemny zakres obowiązków pracownika z 31.10.2014 r. – akta osobowe wnioskodawczyni – koperta k. 38/

W wyniku badania profilaktycznego przeprowadzonego w dniu 6 listopada 2014 w poradni medycyny pracy lekarz nie stwierdził przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania przez P. G. pracy na stanowisku pracownik administracyjno-biurowy.

/zaświadczenie lekarskie z 06.11.2014 r. – akta osobowe wnioskodawczyni – koperta k. 38/

Na podstawie umowy o pracę na czas określony z dnia 30 listopada 2014 r. T. P. zatrudnił wnioskodawczynię od 1 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r. na stanowisku pracownik administracyjno-biurowy, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem wynoszącym 3.350 zł brutto. Jako miejsce wykonywania pracy w umowie wskazano lokal w Z. przy ul. (...).

/umowa o pracę z 31.10.2014 r. – akta osobowe wnioskodawczyni – koperta k. 38/

Wnioskodawczyni oraz pracownicy budowlani zatrudnieni w Firmie (...) na podstawie umów o pracę swoją obecność w pracy potwierdzali poprzez złożenie podpisu na liście obecności.

/listy obecności za okres od listopada 2014 do lutego 2015 r. – akta osobowe wnioskodawczyni – koperta k. 38/

W ramach zatrudnienia w Firmie (...), wnioskodawczyni świadczyła pracę w lokalu w Z., przy ul. (...).

/zeznania wnioskodawczyni P. G. – e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:03:51 – 00:34:15 oraz 00:35:58 – 00:38:12 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:04:21 – 00:08:57 - płyta CD k. 78; zeznania zainteresowanego T. P. - e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:34:16 – 00:35:57 oraz 00:38:13 – 00:51:15 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:08:58 – 00:12:39 - płyta CD k. 78; zeznania świadka M. B. - e-protokół z rozprawy z 09.05.2016 r., czas nagrania: 00:04:18 – 00:16:07 – płyta CD k. 67/

Pod tym adresem znajduje się 3-pokojowy lokal mieszkalny w bloku, w którym T. P. zamieszkuje wraz z żoną i dwojgiem dzieci. Część jednego z pomieszczeń wydzielona jest na biuro prowadzonej przez T. P. działalności gospodarczej. W biurze tym znajdował się telefon, komputer (laptop), drukarka i regał z dokumentami. Czas pracy wnioskodawczyni był ruchomy – czasami przychodziła do pracy na godzinę 8:00, a czasami na 10:00. Wykonywała pracę pięć dni w tygodniu przez osiem godzin dziennie. Zdarzały się dni, że wnioskodawczyni nie widywała się z T. P. w ciągu dnia pracy. Gdy nie było go w domu, to klucze do drzwi wejściowych odbierała od sąsiadki, tam również pozostawiała klucze, gdy wychodziła z pracy pod nieobecność zainteresowanego. W ramach zatrudnienia u płatnika wnioskodawczyni zajmowała się archiwizowaniem dokumentacji (tj. umów z klientami, wycen, kosztorysów, planów prac), gromadziła rachunki i faktury oraz pilnowała wysyłania korespondencji do biura księgowego. Pomagała również konstruować umowy płatnika z klientami, kontaktowała się telefonicznie z hurtowniami materiałów budowlanych w celu ustalenia ich cen oraz złożenia zamówienia. Wraz z T. P. uczestniczyła również w spotkaniu z jednym z klientów.

/zeznania wnioskodawczyni P. G. – e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:03:51 – 00:34:15 oraz 00:35:58 – 00:38:12 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:04:21 – 00:08:57 - płyta CD k. 78; zeznania zainteresowanego T. P. - e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:34:16 – 00:35:57 oraz 00:38:13 – 00:51:15 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:08:58 – 00:12:39 - płyta CD k. 78/

Wnioskodawczyni jeździła również z zainteresowanym na miejsca budowy, w których zainteresowany wykonywał prace budowlane, gdzie spotykała pracowników budowlanych zatrudnionych w Firmie (...).

/zeznania wnioskodawczyni P. G. – e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:03:51 – 00:34:15 oraz 00:35:58 – 00:38:12 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:04:21 – 00:08:57 - płyta CD k. 78; zeznania zainteresowanego T. P. - e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:34:16 – 00:35:57 oraz 00:38:13 – 00:51:15 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:08:58 – 00:12:39 - płyta CD k. 78; zeznania świadka M. B. - e-protokół z rozprawy z 09.05.2016 r., czas nagrania: 00:04:18 – 00:16:07 – płyta CD k. 67; zeznania świadka R. K. - e-protokół z rozprawy z 09.05.2016 r., czas nagrania: 00:16:08 – 00:22:52 – płyta CD k. 67; zeznania świadka P. S. - e-protokół z rozprawy z 09.05.2016 r., czas nagrania: 00:22:53 – 00:28:47 – płyta CD k. 67

W czasie nieobecności zainteresowanego z powodu jego urlopu upoważnił on wnioskodawczynię do załatwiania wszystkich spraw związanych z funkcjonowaniem firmy. W tym okresie nadzorowała ona obecność pracowników budowlanych w pracy.

/zeznania świadka R. K. - e-protokół z rozprawy z 09.05.2016 r., czas nagrania: 00:16:08 – 00:22:52 – płyta CD k. 67/

Wnioskodawczyni wystawiała w imieniu płatnika niektóre faktury VAT.

/f-ry VAT – koperta k. 71/

Wynagrodzenie za pracę zainteresowany wypłacał wnioskodawczyni w gotówce.

/zeznania wnioskodawczyni P. G. – e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:03:51 – 00:34:15 oraz 00:35:58 – 00:38:12 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:04:21 – 00:08:57 - płyta CD k. 78; listy płac za listopad i grudzień 2014 oraz styczeń i luty 2015 r. – koperta k. 38/

Podczas wizyty w gabinecie lekarskim w dniu 31 grudnia 2014 r. lekarz ginekolog-położnik stwierdził, że wnioskodawczyni znajduje się w czwartym tygodniu ciąży.

/kopia karty ciąży k. 27/

W dniu 4 listopada 2014 r. płatnik składek zgłosił wnioskodawczynię do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia.

/formularz (...) k. 9-10 akt ZUS/

Od dnia 14 stycznia 2015 r. wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży. Płatnik składek wypłacił wnioskodawczyni wynagrodzenie z tytułu niezdolności do pracy za okres od 14 stycznia 2015 r. do 15 lutego 2015 r.

/okoliczność bezsporna/

Zainteresowany T. P. nie zatrudnił nikogo na miejsce wnioskodawczyni. Obowiązki powierzone wnioskodawczyni w czasie jej nieobecności wykonuje on sam z pomocą swojej żony, która jest księgową.

/zeznania zainteresowanego T. P. - e-protokół z rozprawy z 18.01.2016 r., czas nagrania: 00:34:16 – 00:35:57 oraz 00:38:13 – 00:51:15 – płyta CD k. 52 w związku z e-protokołem z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:08:58 – 00:12:39 - płyta CD k. 78/

W dniu 30 sierpnia 2015 r. wnioskodawczyni P. G. urodziła dziecko.

/kopia odpisu skróconego aktu urodzenia - k. 28/

Od dnia 30 sierpnia 2015 r. wnioskodawczyni P. G. przebywa na urlopie macierzyńskim.

/wniosek o udzielenie urlopu i decyzja o udzieleniu urlopu – akta osobowe wnioskodawczyni – koperta k. 38; zeznania wnioskodawczyni P. G. – e-protokół z rozprawy z 13.07.2016 r., czas nagrania: 00:04:21 – 00:08:57 - płyta CD k. 78/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty w postaci m.in. akt osobowych ubezpieczonej, list płac i list obecności, jej dokumentacji medycznej, akt rentowych ZUS oraz dokumentacji finansowej płatnika składek, jak również na podstawie osobowych źródeł dowodowych, tj. zeznania świadków: R. K., M. B., P. S., a także wnioskodawczyni P. G. oraz zainteresowanego płatnika składek T. P.. Zgromadzonym dowodom Sąd w całości dał wiarę. Zeznania świadków były, zdaniem Sądu, wzajemnie spójne i korespondujące ze sobą oraz znajdowały potwierdzenie w dokumentach, a także w zeznaniach wnioskodawczyni i zainteresowanego. Podkreślić należy, że wszyscy świadkowie to osoby dla wnioskodawczyni obce, niezwiązane z osobą wnioskodawczyni ani rodzinnie ani towarzysko. Nie ma zatem żadnych przyczyn, aby świadkowie zeznawali tendencyjnie na korzyść wnioskodawczyni, czy rozmijali się z prawdą. Sąd nie dopatrywał się żadnych okoliczności pozwalających na podważenie wiarygodności świadków. Przeciwnie – analiza list obecności w pracy poszczególnych świadków potwierdza wiarygodność ich zeznań o tym, że widywali wnioskodawczynię na miejscu wykonywania przez firmę płatnika składek poszczególnych prac remontowo-budowlanych.

Sąd dał również wiarę zeznaniom P. G. oraz zainteresowanego T. P. na okoliczność zakresu czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię w ramach przedmiotowego zatrudnienia, gdyż zeznania te znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, opisanym wyżej. W ocenie Sądu zeznania wnioskodawczyni i zainteresowanego są logiczne i wzajemnie spójne.

Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający, by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie, czy miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. G. z tytułu zatrudnienia w Firmie (...) od 1 listopada 2014 r. stanowią kwoty, od jakich płatnik rozliczył składki na ubezpieczenie społeczne, tj. kwota 3.350,00 zł brutto, czy też ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej było dokonane jedynie w celu uzyskania przez nią wyższych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.), pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 372 z późn. zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W związku z powyższym wskazać należy, że wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, nagrody, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek. Z kolei art. 86 ust. 2 ww. ustawy upoważnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń przez płatników składek. Kontrola ta obejmuje między innymi zgłoszenie do ubezpieczenia oraz prawidłowość i rzetelność obliczenia, potrącenia i płacenia składki. Oznacza to przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Należy przy tym podkreślić, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest ograniczony wyłącznie do zakwestionowania faktu wypłacenia wynagrodzenia w ogóle lub we wskazanej kwocie, ani tylko prawidłowości wyliczenia, lecz może ustalać stosunek ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną (w całości lub w części).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę całkowicie aprobuje, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05, LEX nr 148238 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 roku, III

UK 26/07, z dnia 19 września 2007 roku, III UK 30/07). Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W tym miejscu stwierdzić należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne, jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr 182776, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Należy także zauważyć, że w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 kodeksu pracy, umówienie się o wynagrodzenie wyższe od najniższego jest dopuszczalne, gdyż normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązuje nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Najdobitniej wyraża to reguła zawarta w przepisie art. 353¹ k.c., który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) zawartego w nim wymagania, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współzycia społecznego - nieważne bezwzględnie.

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być także niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Co prawda w tezie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) przyjęto, że „cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.)”, a w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) stwierdzono, iż „stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)”, to - pomijając, że rozstrzygnięcia te zapadły w odmiennych niż oceniany stanach faktycznych - trzeba zauważyć, że dotyczą one kwalifikowania opisanych zachowań w aspekcie ich zgodności z prawem, nie rozważając czy nie naruszają one zasad współzycia społecznego. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, iż ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy. Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości

(sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.).

Mając na względzie ustalony w sprawie stan faktyczny oraz treść art. 13 k.p., należy stwierdzić, że przymiot „niegodziwości” będzie posiadała przede wszystkim płaca rażąco za niska. Nie oznacza to jednak tego, że znamień „niegodziwości” nie może również dotknąć płacy rażąco wysokiej (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r., I PKN 563/00, OSNP 2002 Nr 4, poz. 90). Tym samym brak jest przeciwwskazań do tego, by postanowienia umowy o pracę dotyczące wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą mogłyby być oceniane przez pryzmat zasad współżycia społecznego, jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości, a zatem w sytuacji ich nadmiernej (rażąco nieproporcjonalnej) wysokości. W przywołanej uchwale Sąd Najwyższy podkreślał bowiem, że w sferze prawa ubezpieczeń społecznych godziwość wynagrodzenia - jedna z zasad prawa pracy - zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny, albowiem w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochronie interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Względność zasady godziwości wynagrodzenia, wyraża się koniecznością odniesienia się nie tylko do potrzeb pracownika, ale także świadomości społecznej oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. Zatem mimo tego, iż postanowienia umowy o pracę, które nadmiernie uprzywilejowują płacowo danego pracownika, w prawie pracy mieściłyby się w ramach art. 353 1 k.c., to w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, możliwe jest - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - przypisanie zamiaru nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Jest to związane z alimentacyjnym charakterem tych świadczeń oraz z zasadą solidaryzmu, wymagającą tego, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 grudnia 2012 roku, III AUa 420/12, LEX nr 1220514).

Pojęcie godziwości wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych winno być zatem interpretowane przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych, gdyż podstawę wymiaru składki ubezpieczonego, będącego pracownikiem, stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględniania okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 1996 r., sygn. U 6/96, LEX nr 31037 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 listopada 2014, III AUa 172/14, LEX nr 1621153).

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni P. G. w dniu 31 października 2014 r. oraz w dniu 30 listopada 2014 r. została zatrudniona w Firmie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownik administracyjno-biurowy z wynagrodzeniem miesięcznym 3.350 zł brutto. Ważność tych umów o pracę w zakresie wysokości wynagrodzenia oraz kwoty podstaw wymiaru, od których płatnik rozliczył składki została - w ramach posiadanych uprawnień - zakwestionowana przez organ rentowy, który zarzucił stronom ww. umów ustalenie wysokości wynagrodzenia skarżącej w sposób sprzeczny z zasadami współżycia, jako nieadekwatny do powierzonych jej obowiązków i posiadanych przez nią kwalifikacji oraz mający na celu jedynie uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych ustalonych od wysokiej podstawy wymiaru składek. Wobec powyższego organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej na poziomie kwoty odpowiadającej 1/2 wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Kwestią sporną w sprawie pozostawało zatem, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że P. G. powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek, od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też - jak chciał tego organ rentowy - podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do kwoty odpowiadającej 1/2 wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Należało zatem ustalić, czy postanowienia przedmiotowej umowy o pracę były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a tym samym, czy były nieważne (art. 58 § 2 k.c.). Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia przyznanego i wypłacanego wnioskodawczyni za jej pracę na świadczoną na rzecz Firmy (...) była godziwa, to znaczy czy wynagrodzenie to stanowiło ekwiwalentne wynagrodzenie do rodzaju, ilości i jakości pracy oraz wymaganych do jej wykonywania kwalifikacji.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w przedmiotowej sprawie konkretnego stanu faktycznego, Sąd stwierdził, iż ustalone w umowie o pracę z dnia 31 października

2014 r. oraz z dnia 30 listopada 2014 r. wynagrodzenie P. G. (3.350 zł brutto) nie może zostać uznane za spełniające kryterium godziwości. W ocenie Sądu, w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy, ww. kwota przewyższa granicę płacy słusznej, sprawiedliwej, odpowiadającej rodzajowi, ilości i jakości świadczonej przez wnioskodawczynię pracy oraz wymaganym do jej wykonania kwalifikacjom.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż sporne wynagrodzenie wnioskodawczyni dwukrotnie przewyższa wysokość wynagrodzenia przyznanego pozostałym pracownikom budowlanym zatrudnionym w przedsiębiorstwie płatnika na podstawie umów o pracę, pomimo, że to praca przez nich wykonywana w głównej mierze generowała przychody w tym przedsiębiorstwie. Przedmiotem działalności gospodarczej przedsiębiorstwa zainteresowanego płatnika jest bowiem wykonywanie robót związanych ze wznoszeniem, remontami i ocieplaniem budynków, a roboty te bezpośrednio wykonywali zatrudnieni przez zainteresowanego pracownicy budowlani. Wprawdzie zakres obowiązków powierzonych wnioskodawczyni był odmienny od zakresu obowiązków pracowników budowlanych i - co oczywiste - odpowiadał rodzajowi zajmowanego przez nią stanowiska pracownika administracyjno-biurowego (obejmował m.in.: archiwizowanie dokumentacji związanej z działalnością przedsiębiorstwa płatnika, gromadzenie rachunków i faktur, przekazywanie dokumentacji do biura księgowego, monitorowanie cen materiałów budowlanych w hurtowniach, zamawianie materiałów budowlanych), jednakże w ocenie Sądu, nie uzasadniał on tak dużej dysproporcji w porównaniu z pozostałymi pracownikami przedsiębiorstwa płatnika.

Wysokości przyznanego wnioskodawczyni wynagrodzenia za pracę nie uzasadnia również staż jej pracy - zarówno ogólny, jak i ten zakładowy w przedsiębiorstwie płatnika. P. G. uzyskała bowiem wynagrodzenie miesięczne w wysokości 3.350 zł brutto już od samego początku jej zatrudnienia u płatnika składek na okres próbny, a następnie od pierwszego dnia zatrudnienia na czas określony. Tymczasem pozostali pracownicy zatrudniani przez T. P., mimo stażu zatrudnienia wynoszącego (na chwilę zatrudnienia wnioskodawczyni) ok. 6 miesięcy uzyskiwali wynagrodzenie w wysokości minimalnej - 1.680 zł brutto.

W ocenie Sądu za całkowicie chybione i nieznajdujące potwierdzenia w zgromadzonym w toku postępowania materiale dowodowym uznać jednak należy twierdzenie o tym, że zadania wykonywane przez P. G. w ramach zatrudnienia u zainteresowanego płatnika miały charakter incydentalny, a ich zakres nie wymagał pracy w pełnym ośmiogodzinnym jej wymiarze przez pięć dni w tygodniu. Z uznanych za wiarygodne zeznań wnioskodawczyni, zainteresowanego oraz świadków wynika, że P. G. w okresie początku jej zatrudnienia do chwili wystąpienia jej niezdolności do pracy wielokrotnie przebywała w miejscu, gdzie aktualnie robotnicy budowlani zatrudnieni przez płatnika składek wykonywali prace remontowo-budowlane. Wielokrotnie również wnioskodawczyni prowadziła telefoniczne rozpoznanie cen materiałów budowlanych potrzebnych do realizacji usług zleconych przez klientów. Powszechnie wiadomym jest, że część obowiązków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej ma charakter cykliczny (powtarzają się co miesiąc) i ciągły. Dlatego wręcz kuriozalne, zdaniem Sądu, jest stwierdzenie organu rentowego zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, że brak wykonywania prac remontowo-budowlanych w okresie świąteczno-noworocznym i przebywanie w tym czasie przez pracowników budowlanych na urloпах

wypoczynkowych, oznacza, iż nie występowała potrzeba świadczenia pracy przez wnioskodawczynię zatrudnioną jako jedyny w firmie pracownik administracyjno-biurowy.

Sąd Okręgowy wskazuje również, że organ rentowy przy wydawaniu zaskarżonej decyzji naruszył również powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a mianowicie przepis art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu (Dz.U. 2015.2008 – j.t.), zgodnie z którym wysokość wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia ustalonego w trybie art. 2 i 4, z zastrzeżeniem ust. 2. Natomiast w myśl ust. 2 powołanego przepisu wysokość wynagrodzenia pracownika w okresie jego pierwszego roku pracy, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może być niższa niż 80% wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Zgodnie z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2013 r. (Dz.U. 2013.1074) od dnia 1 stycznia 2014 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosiło 1.680 zł. W świetle powołanych przepisów niedopuszczalne było zatem ustalenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia wnioskodawczyni jako pracownika zatrudnionego u płatnika składek w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 listopada 2014 r. poniżej ww. minimalnego poziomu. W zaskarżonej decyzji organ rentowy w żaden sposób nie orzekł, że w jego ocenie zakres i rzeczywisty wymiar pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię czasu odpowiada połowie etatu, co uzasadniałoby określenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni na poziomie odpowiadającym 1/2 wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, należy stwierdzić, że na gruncie niniejszej sprawy, nie budzi wątpliwości fakt, iż postanowienia zawartej z wnioskodawczynią umowy o pracę z dnia 31 października 2014 r. i z dnia 30 listopada 2014 r. - w zakresie, w jakim ustalają wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej P. G. na poziomie przewyższającym wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę – były nieważne, jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu przez wnioskodawczynię nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych jego uczestników (art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 2 k.p.c., Sąd w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, iż miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. G. z tytułu zatrudnienia, jako pracownik u płatnika składek T. P., prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...), stanowi od dnia 1 listopada 2014 r. kwota odpowiadająca wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy rozstrzygnął w punkcie 2 wyroku stosownie do wyników postępowania, uwzględniając, że żądania stron zostały uwzględnione jedynie w części i na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. zniósł wzajemnie koszty postępowania między stronami, tj. wnioskodawczynią P. G. i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N..

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni

31.08.2016r.